

ŽLUTEJ PES

A JINÉ POVÍDKY

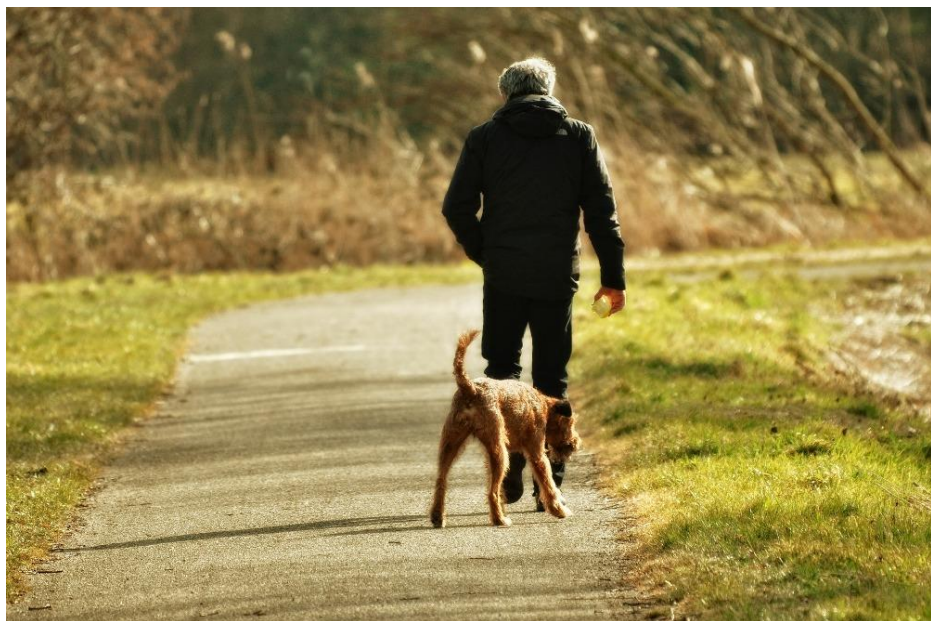

IRENA MONDEKOVÁ

Irena Mondeková

ŽLUTEJ PES
A JINÉ POVÍDKY

ŽLUTEJ PES

Důchodce Klásek odemykal přesně v pět ráno mříž trafiky tak malé, že mít jen trochu větší břicho, nevešel by se dovnitř. Pro člověka, který si k penzi rád přivydělá a ještě ho baví nezávazně poplkat s lidmi, skvělý džob. Všichni v té čtvrti tušili, že až jednou zůstane krámk zamčený, už tam nikdo jiný prodávat nebude. Podobný „srdcař“ by se těžko našel.

Dámy s pejsky se rády stavovaly na kousek řeči. Trafikant byl dobrý vypravěč.

„Včera jste nám slíbil příběh o nějakém žlutém psu, vid', Eriko?“ zajímala se paní Alenka a pohledem vybízela kamarádku Eriku, aby se přimluvila.

„Mám polední pauzu, jsem vám, dámy, k službám,“ nedal se prosit a usedl mezi pejskařky na lavičku vedle své boudy.

„Přes ulici, přímo proti trafice, vidíte bílej domek. Tam jedné noci začal ten příběh...“ ukázal prstem na protější řadovou zástavbu. Důchodkyně hleděly tím směrem. Jejich raťafáci zalezli do stínu lavičky a odpočívali.

Klásek jako bývalý ochotník ztišil hlas, aby vyprávění získalo napětí.

„Přes měsíc v úplňku se pomalu sunul mrak. Žlutý pes měl pelech pod stolem v kuchyni. Kdykoliv zvedl hlavu, oknem viděl ven. Když spal pán, on hlídal. Byl na to zvyklý. Okno v přízemí bylo teď v létě otevřený a k citlivým uším dolíhaly různé zvuky. Šumění splavu. Šramocení kocourů na půdě. První ranní autobusy. Pes poklimbával, ale všechno registroval,“ napíнал Klásek zvědavé ženy.

„Z druhý místnosti v domku se najednou ozvalo žuchnutí. Jen tuším, co bylo asi dál – pes zastříhal slechy a postavil se,“ gestikuloval Klásek, jak se pokoušel vcítit do situace.

„Váhavě přešel ke dveřím do pokoje, kam nesměl. Stoupl na zadní a mohutnou tlapou zmáčkl kliku. Nedokázal dveře otevřít úplně. Hned za nimi totiž ležel na podlaze jeho pán a chroptěl. Strkal do něj čumákem. Marne. Něco podobnýho už jednou zažil a cítil velkou úzkost. Zakňučel a vrátil se do kuchyně. Opřel se o parapet a začal štěkat do ulice.“

Tady se trafikant odmlčel v dramatické pauze.

„To ráno jsem šel jako vždycky do práce. Odemykám mříž na trafice a kouknu k bílému domku. Ještě nikdy jsem neslyšel toho velkého žlutého psa štekat, a to už ho měl starej Houska přes rok,“ posunul si klobouk do čela.

Dámy visely očima na rtech vypravěče.

„Jak to bylo dál, a hlavně – co ten pán?“

„Nahlídnul jsem oknem v přízemí, přivolal sanitu a nechal ho odvézt do nemocnice, ten pan Houska prý prodělal slabší mozkovou příhodu. Slabší proto, že ji přežil.“

„Co pes, musel do útulku?“

„Nosil jsem mu v kastrolku něco k jídlu, žena vyvábí jak pro regiment, a tak moh pes zůstat tam, kde je zvyklej. Starej pán mi nechal klíč od domku. O polední pauze jsem žlutého psa bral na vycházku. Odevzdaně lehával na svém místě v kuchyni, krásnou hlavu položenou na tlapách, a vyhlížel, kdy přijde jeho pán. Takhle to šlo měsíc a už jsem doma u manželky oťukával terén, že si ho necháme. Potom jsem viděl, jak sanita přivezla pana Housku zpátky.“

„Vždyť já ho vlastně od vidění znala. Není to ten, co mu umřela žena a půl roku nato jediný syn?“

„Alenko, myslíš pána, co chodil v hnědé bundě a opíral se o hůlku? Tak to si na něj taky vzpomínám,“ přidala se i Erika.

„Ano. Denně jsem se za ním stavil, abych mu donesl nákup.“

„To bylo od vás moc pěkné, jak jste se staral, nejdřív o psa a pak o pana Housku...“

„Jen jsem s ním mluvil, kvůli trénování řeči. Říkal – musím se postavit na nohy, abych dochoval psa, je to jediný, co mi po synovi zůstalo.“

„Proč zemřel jeho syn, musel být ještě mladý?“

„Zapeklitá věc,“ ztišil hlas Klásek. „Povídá se, že si píchl omylem nějaký svinstvo do žíly, byl totiž narkoman. Jeho pes do něj strkal čumákem, když chroptěl na zemi na špinavý matraci, ale tentokrát marně. Den a noc tak strašně štěkal v opuštěném baráku na kraji města, až někdo zavolal městskou policii. Pes se naučil i otevírat dveře, jak ho ten mladík věčně někam zavíral. Jo jo, smutné.“

Posluchačky na lavičce zamáčkly slzu. Pro mladíka i pro psa.

„Ten muž se dělil s čoklem i o jídlo, žilnatou rukou přitom hladil srst barvy zralý pšenice.

– Syna jsem měl častěji hladit a pomoci mu, když byl ještě čas, říkával přitom. – Hladit a naslouchat.

Jednoho rána opravdu znovu vyrazili na obchůzku, shrbený muž a pes. Pán se opíral o hůlku, pes šel u nohy hned vedle hole. Starost o psa ho vlastně na ty nohy postavila. Přicházeli do trafiky pro noviny. Rád jsem se za nimi díval. Dokázali to, pán a jeho neobyčejnej pes... Byli spolu ještě několik let, než pes pošel stářím. Pan Houska prodal domek a žije v domově důchodců.“

„Vy umíte tak krásně vyprávět, pane Klásku. Příště zase přijdeme, vid', Eriko!“

„Teď už běžte na oběd, než se bude vaše paní zlobit,“ dodala Erika.

Trafikant se rozloučil nadzvednutím klobouku a vykročil opačným směrem než dámy s malými psíky na vodítku.

„Pane Klásku, pane Klásku!“ zavolala ještě paní Alena. „Jak se vlastně ten pes jmenoval?“

„Jméno neměl. Byl to prostě žlutý pes.“

NA SLUŽBĚ

Zvony v dálce odbily poledne. Konečně! Horko bylo i ve stínu, žlutá tráva všude kolem, stromy usychaly před očima. Korytem Maďarpotoka tekla sotva polovina vody než jiné roky.

Agnesa sehnala své stádo dohromady s pomocí černého psíka. Byl na ně žalostný pohled. Koníci přežvykovali naprázdno. Žebra jim ostře vystupovala z kdysi pevných kontur těl. Také dvě vyhublé kravky, Siloa a Šugan, se sotva ploužily. Několik prasat pobíhalo kolem. Marně kypřila rypáky zemi stokrát vyhrabanou. Agnesa, zvířata i pes často pili z potoka, aby zahnali zoufalý hlad. Z chudé

pastvy se šlo dolů z kopečka na mizerné jídlo na statku. Dobytek dostal v maštali kopřivy spařené vodou, smíchané s pár hrstmi šrotu. Žrádla bylo jen tolik, aby nechcípili hladu.

Sloužila u tety Verony už skoro rok.

„Iba sa krmíš, odmenče...“ přivítal ji nevlídně „dobrodinec“, Ďuro Sekáč, manžel Verony. Šla mu z cesty. Pokud měl příležitost, rád si do ní kopnul, naposledy dnes ráno. Vystrčil brečící rozespálé děvče z chodby na dvůr bez snídaně a s jednou krbcí na noze.

Verona v šátku a několikavrstvé ušpiněné sukni podala děvčeti misku s řídkou polívkou, k tomu krajíc chleba. Nic víc k jídlu osmiletá Agnesa za celý den nedostala. Lámala chléb do teplé polévky a občas hodila kůrku psíkovi. Nesnesla jeho žebravý pohled. Byl to její jediný kamarád. Každý mizerný den, který tu musela být, v duchu vyčetla zemřelé mámě a žijícímu otci a maceše. A za těch deset měsíců služby se ani jednou nekoupala. Doma jednou za týden bratři donesli do chodby dřevěný sud. Macecha nahřála ve smaltovaných miskách, kterým se říkalo labošky, na špore – sporáku – dost vody, aby se postupně mohli v sudu všichni členové rodiny vystřídat. U Verony však za celý čas neviděla nikoho se umývat. Sama se občas smočila v potoce.

Službu otec dohodnul na jeden rok. Za stravu a nové šaty se zbavil jednoho hladového krku. Proto jí asi strýc říkal odmenče, že jí bude muset dát za odměnu to oblečení.

„Cikáni idú, cikáni, zachraňte slepice...“ vběhnul do kuchyně Ondra, jeden ze Sekáčových synů. Všichni se vyhrnuli ven. Cikánky

byly rychlejší. Popadly tři vyděšeně kdákající slepice a bleskově vystřelily ze dvora. Zůstala poslední slípka, kterou už nestačily vzít.

„Ako to, že ste nehlídali, aj čo ty, pes, darmo ťa živím, táhni,“ kopal Ďura psa do žeber a vyhnal z vrat.

„Ty, odmenče, tiež bež so zvieratami, a hlídaj, ne aby chodili na susedovo, zas si bude sťažovať,“ počastoval dívku oblíbeným pojmenováním.

Vylekaná Agnesa tedy šla a hladem ztrápený dobytek se loudal za ní. Rozhlížela se na lukách, zda ještě nespatri tu cikánskou bandu s vozíkem, který táhnul dýchavičný koník. Nikde nic. Byl klid. Záviděla jim, táhli o dům dál a jídlo si vždy někde obstarali. A jejich ženám pestro kvetované suknice, ona sama nosila iba tu najchudču košelu a sukýnku snad zo žahavek utkanů, uvažovala lítostivě nad svým údělem. Vnímala rozdílnost své řeči od Rumunů. Oni, přivandrovalí Slováci, hovořili po slovenski, ale za staletí v Rumunsku přebírali i jejich slova, dokonce i maďarské výrazy. Do nejméně přístupných území kdysi Slováky „pozval“ jakýsi maďarský baron, aby zde klučili – pálili zanedbaný les, spíše prales. To vyslechla od dospělých za dlouhých večerů při draní peří.

Dívka občas šplhala na stromy, kde vybírala ptačí hnízda. Měla-li štěstí, bylo v nich pár vajíček, pro děvče spásná pochoutka, kterou rozklepla o kámen a hltavě vypila. A vida, tamhle asi bude snesené vajco, zpozorovala cestou na jejich pastvinu letu dvou ptáčků nad úkrytem, z větviček složeným. Uvázala kravku k silné větvi a s hlavou vzhůru ohmatávala rukama kmen. Vyšplhala mrštně jako lasice po